ՇԱԲԱԹ 5 ՅՈՒԼԻՍԻ 1880

ՇԱԲԱԹ 5 ՅՈՒԼԻՍԻ

№ 30 ՓԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՏԱՐԻ № 30

ԱԶԳԱՅԻՆ ԹԵՐԹ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԳՆՈՒՄ Է ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՇԱԲԱԹ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ՇԱԲԱԹՔԸ
ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ
ՀԱՐԵՒԱՆԱԹԱՓԱՀ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ
ՏԱՐԵԿԱՆ ԳԻՆՆ Է 8 Ռ.

ՕԳՈՒՏԱԳՈՐԾԱԿՑԱՓ. ԴԻՄՈՒՄ ԵՆ ՄԿԳԱՑԱԿՆ
ՎԵ ՐԵԴ. ԳԱԶԵԹԻ „ՊՉԵԼԱ ԱՐՄԵՆԻ“
Գ. Թիֆլիսէ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆ 10
ՄԻԶԱԿ ՏԱՒԵՐԻ Վ.ՃԱՐՆ Է 1
ԿՈՊԵԿ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ
ԵՆ ՀԱՑԵՐԷՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ։

Յանկացողք կարող են ստորագրվիլ «Մեղուին» առաջիկայ յուլիսի 1-ից կէս տարի ժամանակով։ Բաժանորդագինն է 3 ռուբլի։ Տուն հասցնելու և փոստայի ծախքը խմբագրութեանս վերայ է։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպայի արտաքին քաղաքականութիւնը և կրօնը։

Ազգային. — Թղթակցութիւնք Բանանցից, Շամախիից, Ազէքսանդրապօլից, Մեծ—Ղարաքլիսայից, Սիմֆերոպօլից և Թիֆլիսից։

Մանր լուրեր։

Յայտարարութիւններ։

Բանասիրական. — «Գեղագրութեան օրինակներ.»

ԹԻՖԼԻԶ, 5 ՅՈՒԼԻՍԻ 1880 Թ.

Անցեալ գարի վերջին կիսից ըսկսած Տաճկաստանը զգալի կերպով սկսաւ անկման վիճակին մերձենալ — նա այլ եւս ահալի չէր եւրոպական ահմանակից տէրութեանց ազատութեան։ Այնուհետեւ եւրոպական տէրութիւնք սկսան նորա վերայ ազդել և նորա ներքին գործերին միջամուխ կենել։ Այս եւրոպական միջամտութիւնը եղաւ առաւելապէս յանուն հաւատակից քրիստոնէից պաշտպանութեան։ Ռուսներն իրանց հաւատակից ունէին յոյներ և սլաւեան ցեղեր, Ֆրանսացիք հայ, ասորի և այլ քաթոլիկ ժողովուրդներ — ուսումն և կապմվիլյան և՛ բողոքական հայ, ասորի և այլ հաստարակութիւնը, որոնց պաշտպան եղաւ գլխաւորապէս Անգլիան։ Այսպէս քաղաքականութեան ձեռքին միջոց եղան կրօնական հաստարակութիւնները Տաճկաստանի գործոց միջամտութեան համար, ասելայնինք սոցա վերայ և տէրութեանց շահերը և կառանանք ճիշդ պատկերը Տաճկաստանի, որ յանուն եւրոպական տէրութեանց շահերի և նոցա կրօնակիցների պաշտպանութեան խաղալիկ է դարձած նոցա ձեռքին, մանաւանդ 1830 Թուականից յետ։ 1854—55-ի պատերազմը), — որ ինչպէս սովորաբար ասում էին սուրբ տեղեաց բանալիքների համար էր— հեռանալ էր այն նախանձախնդրութեան, որ ծագում էր Նապոլէոնի առացած մեծ ազդեցութիւնից Տաճկաստանի վերայ և որով նա մեծամեծ արտօնութիւնք առացել էր իւր քաթոլիկ հաւատակիցների համար սուրբ տեղիքում։ Ռուսաստանը չէր կարող սառնութեամբ նայել այդ ազդեցութեան վերայ, ունենալով թէ բաղմաթիւ հաւատակից և ցեղակից ազգեր Տաճկաստանում և թէ շահեր Տաճկաստանն աւելի իւր ազդեցութեան ներքոյ պահելով։ Ռուսի և սկսաւ պատերազմին, որ պէտք է աւրևելեան հարցի վճիռը տար — բայց եւրոպական փէրութեանց նախանձախնդրութիւնը թոյլ չտուեց հարցին վերջնական կերպարանք առանալ — Տաճկաստանն ազատվեցաւ անկումից։

Պատճառն այն է, որ մինչև այժմ մենք դորան առարկանների չարքումը չենք դրել, ուսի և չենք ուսումնասիրել դորան իբրև մի աւանդելի առարկայ։ Իսկ դորա հետանքն այն է եղել, որ տարիներով զրութեան վերայ չարչարուելուց յետոյ էլ մեր աշակերտները չեն կարողանում օրինաւոր գրել։ Թէպէտ լաւ գրել չգիտենալը մի մեծ պակասութիւն չէ, բայց այդուամենայնիւ անհնուած են շատ ուսուցիչներ, որոնք չեն կարողանում գրել, ինչպէս հարկն է։

Ի՛նչպէս են սովորում գրելը մեր զբաղոցներում։ Ուսուցիչը մի թղթի վերայից մինչև ճ կարգով գրում է բոլոր տառերը և, գնելով աշակերտի առաջը՝ պատուիրում է նորան լաւ նայել ու ինչպէս գրուած են, աշխատել այնպէս գրել։ Այդպիսով ոչինչ էական հասկացողութիւն չը տալով աշակերտին գրութեան մասին՝ ուղղակի առաջարկում է նորան արտանկարել իւր առաջը գրուած օրինակից, այսինքն՝ գրութեան փոխանակ՝ նկարչութիւն է սովորեցնում։ Եթէ ուսուցիչը կամենում է մի բան սովորեցնել աշակերտին, այդ երևում է նորանից, որ նա առնում է գրիչը իւր ձեռքը և, գրելով ցոյց է տալիս նորան գրելու ձևը, կամ բռնելով նորա ձեռքը՝ գրում է իւր ձեռքով և վերջապէս գործըն աւարտելուց յետոյ նայում է գրածին և ուղղում է, հետը մի քանի խրատներ տալով։ Ահա այն բոլորը, որի մէջ կայանում է նորա վարժեցողութեան միտքը։

Բայց ներկայ դարումս մանկավարժները խօսեցին այս անօգուտ և մեռեալ մեքենայականութեան դէմ։ Գրութեան արհեստին որ միայնակայանում էր յայտնի ձևերը արագութեամբ գծելու մէջ՝ նոքա սկսեցին զարգացուցիչ պարապմունքի նշանակութիւն տալ։ Նոքա համամատում էին տառերը երկրաչափական ձևերի հետ, գտնում էին նոցա քառակուսի կամ զուգահեռագիծ հիմքը և շատ զարմանալի եղրակացութիւններ էին անում գրութեան մասին։ Բայց այնուամենայնիւ մանուկները չկարողացան ոչ գեղեցիկ և ոչ արագ գրել սովորել։ Սակայն նոցա բոլոր ջանքերը պսակից ամերիկացի կարաները։ Սա իւր գործնական արադագրութեան մեթոդով վարչապրութիւնը կանգնեցրեց իւր իսկական ճանապարհի վերայ և ազատեց նորանք հայ ազգի միայն առիթ եր տանում հակակիր լինելու դէպի Ֆրանսիան։

Այսպէս ներկայումս անվտանգ են քաթոլիկ և աւետարանական հայ հաստարակութիւնք եւրոպական քաթոլիկ կամ բողոքական տէրութեանց հանդուրժութիւնը ստանալու դիտմամբ դէպի հայ ազգը, ուսի և սկսել են կամ անձնական շահերի համար միայն մի քանի քարոզիչ — որոշ դպրոցներ աշխատում են հասկացնել հայ միամիտ ժողովրդեան, որ այլադաւան հայ հաստարակութեանց գաղթացման դիմադրելը — կարող է սասանել եւրոպական տէրութեանց հանդուրժութիւնը դէպի հայոց ազգը *) — միանգամայն հանգամանալ, որ եւրոպական քաղաքականութիւնն արդէն կրօնական հայեացութիւնների նեղ շրջանից դուրս է եկած, այժմ նորա գործունէութեան ընթացքն ուղղղը ազգայնութիւն է և տէրութենական շահերն են։ Այսպէս ուրեմն ներկայումս մեր մէջ կրօնական բաժանումն ոչ միայն չէ կարող նպաստել եւրոպական քաղաքականութեան ուղղութիւնը հայ ազգի վերայ գարձնելուն, այլ և կիսանգարի նորա պահանջներն իրագործելուն Տաճկաստանի միջնորդութեամբ, որ ազգութիւնը կրօնով միայն է ճանաչում և այլ գաղափարով վարվիլը նրան ձեռնտու էլ չէ։

*) Ծանօթ. Այսպիսի գրուածքներից է և պ. Ամիրխանեանցի նամակն, որ տպած էր «Մշակի» № 109 ում։

Եւրոպական քաղաքականութիւնը գործում է և՛ գործէ յօգուտ տաճկահայոց առանց ուշը գարձնելու նորա ներքին կրօնական բաժանմանց վերայ, նա քարոզիչների նման նպատակ չէ։ բայց միթէ տաճկահայերն իրանք էլ չունին գործելիք։ Այո, ունին և աւելի քան օսարք։ Տաճկահայերի գործունէութեան կենդրոնը պէտք է լինի ազգային ժողովն և հայ պատրիարքարանը։ սոքա որքան զօրեղ են, այնքան և նոցա գործունէութիւն ազդու կլինի։ բայց այդ ոյժն ունենալու համար տաճկահայոց հարկաւոր է սերտ կրօնական միութիւն ունենալ, խմբվիլ բոլորն էլ հայ պատրիարքարանի շուրջն և ազգային ժողովի մէջ տեղ և ձայն ունենալ — որ Տաճկաստանում անհնարին է կրօնական բաժանմամբ, որովհետև տէրութեան և մահմետական գաղափարին հակառակ է զանազան կրօնական հաստարակութեանց մի ազգութիւն կազմելը։ Այս հանգամանքն աչքի առաջ ունենալով էր մասամբ էլ որ բաւականաչափ հայ քաթոլիկների հասկացող մասը միացաւ հայ լուսաւորչականների հետ։ Այս ասելով մենք բնաւ միտք չունինք կրօնական ազատութեան դէմ մեղանչելու։ միայն աչքի առաջ ունինք այն, որ հայոց ազգային եկեղեցին, իբրև քրիստոնէական եկեղեցի հիմնված է աւետարանի քարոզութեան վերայ և իւր ազատամտութեամբ սուն անհատի աւելի ազատութիւն է շնորհած և շնորհում

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

Գրեց

Հայոց դպրոցների համար

Մ ա կ ա ր Տ է ր-Ս ա ր գ ս ե ա ն։

Տփխիս և Պետերբուրգ.—1880.

Գրել դիտենալն անհրաժեշտ է ամեն մէկ մարդու։ Այդ պատճառով վայելչագրութիւնը պէտք է իւր պատուաւոր տեղն ունենայ միւս բոլոր առարկաների չարքումն։ Թէ ինչպէս էր աւանդվում գրութիւնը մեր հին, նահապետական դպրոցներում, դորա մասին խօսելն անդամ աւելորդ է։ Բայց, որ զարմանալին է, ներկայումս էլ դորա վերայ մեր բարեկարգուած դպրոցներում անգամ պարապատչաճ ուշադրութիւն չեն դարձնում, ուր մնայ երկրորդական ու մանր մունր ծիսական դպրոցներում։ Ինչ է դորա պատճառը։ արաց անտեղի չափազանցութիւններից։

Կարասների մետոդի գլխաւոր էութիւնը կայանում է՝ գրիչը կանոնաւոր բռնելում ու ձեռքն ազատ չարժելում, և ուղղակի սկսում է տասկտով գրել սովորեցնել։ Ալեքսէդ համարելով այդ մետոդի մանրամասնութիւնները այստեղ յառաջ բերելը՝ պէտք է աւելացնենք, որ դա՝ այդ մետոդը մեծ ընդունելութիւն գտաւ նախ գերմանական, ապա ռուսաց դպրոցներում և վերջապէս մեր առաջին գրուած «Գեղագրութեան օրինակներից» չնորհիւ պէտք է մուտք գործէ նաև մեր դպրոցներում։

Թէպէտ մենք ինքներս էլ լաւ ուսումնասիրած չունինք այդ առարկան, բայց՝ ի նկատի ունենալով այն երկար փորձառութիւնը և հայերէն գրութիւնը մի յայտնի մետոդի ենթարկելու ջանքերը որ ունեցել է պ. Տ. Սարգսեանցը՝ կարող ենք համարձակ ասել, որ նորա ձեռնարկը մեր մինչև օրս ունեցածներից աւելի նպատակասլաց է և ընտիր։ Սակայն չպէտք է մոռանալ, որ դորանով էլ մենք գլխաւորապէս պարապան ենք հանդուցեալ Մ ի ա ն ա ց ե ա ն ց ի աչխատութիւններին, որոնցով նա այդ առարկայում առաջին ու հաստատ քայլը դրեց։ — Հիմքը դրուած է, մետոդն ուսումնասիրուած է, օրինակներն պատրաստ են, մնում է միայն, որ ուսուցիչներն էլ առանձին ուշադրութեամբ վերաբերուելով գործին՝ մատակարարեն աչակերտներին. մանաւանդ ծխական և գիւղական ուսումնարանների աչակերտներին, որոնք աւարտելով իւրեանց ուսման ընթացքը՝ այլ ևս միջոց չունին իւրեանց ուսումն չարունակելու, այլ պէտք է մտնեն կեանքի մէջ, ուր նոցա ամեն քայլափոխում հարկաւորելու է գրութիւնը։

Այժմ մի քանի խօսքով բացատրենք պ. Տ. Սարգսեանցի «Գեղագրութեան օրինակներ» ուղղութիւնը։—

Այդ տետրը բաղկացած է 12 թերթից։ Առաջին թերթի վերայ աչակերտը սովորում է տառերի արմատական գծերը։ Տողուած են չորս զուգահեռական գծեր, որոնցից միայն ծայրերի զուգահեռականներն են միմեանց հաւասար, իսկ մէջտեղինը փոքր ինչ նեղ է նոցանից։ Տառերի արմատական գծերը բաժանուած են 20 ձևի, և իւրաքանչիւրի գրութիւնն ու չափը որոշուած ու սահ-

ՎԱՆԱՑ ՀԱՅՈՑ ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՎԱՆԱՅ

16 տարի։

(Ֆրանսերէն «Միջերկրական Հայաստան» անունով)

ՆՈՒՐՈՒԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Գ.

Ցոյս տալիս որ ու Տ. Սարգսեանը ուրախութեամբ կ՚ընդունի մեր առաջարկութիւնը եւ կը հաճի մեզ ուղարկել իր ձեռքով գրուած կենսագրութիւնը։

Ի՛նչպէս կ՚երեւի, Տ. Սարգսեանը մեր յարգելի ընկերներէն է, որ ամբողջ տասնեակ մը տարիներ ապրած է Պարսկաստանի մէջ եւ ծանօթ է անոր ամէն կողմերուն։ Ուստի իր ձեռքով գրուած կենսագրութիւնը մեզ համար մեծ արժէք պիտի ներկայացնէ։

Ինչպէս գիտէք, մենք ամէն կերպով կ՚աշխատինք մեր ընթերցողներուն ծանօթացնել Պարսկաստանի հայ գաղութներուն հետ, որոնք մեր ազգային կեանքին մէջ մեծ դեր մը կը կատարեն։ Ասոնց մասին մեզի հասած տեղեկութիւնները ոչ միայն հետաքրքրական են, այլ եւ շատ օգտակար։ Ասոնք մեզ կը ծանօթացնեն մեր ազգային կեանքի այն կողմերուն հետ, որոնք մինչեւ հիմա մեզ համար անծանօթ էին։ Ասոնք մեզ կը ծանօթացնեն մեր ազգային կեանքի այն կողմերուն հետ, որոնք մինչեւ հիմա մեզ համար անծանօթ էին։ Ասոնք մեզ կը ծանօթացնեն մեր ազգային կեանքի այն կողմերուն հետ, որոնք մինչեւ հիմա մեզ համար անծանօթ էին։

Ինչպէս գիտէք, մենք ամէն կերպով կ՚աշխատինք մեր ընթերցողներուն ծանօթացնել Պարսկաստանի հայ գաղութներուն հետ, որոնք մեր ազգային կեանքին մէջ մեծ դեր մը կը կատարեն։ Ասոնց մասին մեզի հասած տեղեկութիւնները ոչ միայն հետաքրքրական են, այլ եւ շատ օգտակար։ Ասոնք մեզ կը ծանօթացնեն մեր ազգային կեանքի այն կողմերուն հետ, որոնք մինչեւ հիմա մեզ համար անծանօթ էին։ Ասոնք մեզ կը ծանօթացնեն մեր ազգային կեանքի այն կողմերուն հետ, որոնք մինչեւ հիմա մեզ համար անծանօթ էին։

Ինչպէս գիտէք, մենք ամէն կերպով կ՚աշխատինք մեր ընթերցողներուն ծանօթացնել Պարսկաստանի հայ գաղութներուն հետ, որոնք մեր ազգային կեանքին մէջ մեծ դեր մը կը կատարեն։ Ասոնց մասին մեզի հասած տեղեկութիւնները ոչ միայն հետաքրքրական են, այլ եւ շատ օգտակար։ Ասոնք մեզ կը ծանօթացնեն մեր ազգային կեանքի այն կողմերուն հետ, որոնք մինչեւ հիմա մեզ համար անծանօթ էին։ Ասոնք մեզ կը ծանօթացնեն մեր ազգային կեանքի այն կողմերուն հետ, որոնք մինչեւ հիմա մեզ համար անծանօթ էին։

Ինչպէս գիտէք, մենք ամէն կերպով կ՚աշխատինք մեր ընթերցողներուն ծանօթացնել Պարսկաստանի հայ գաղութներուն հետ, որոնք մեր ազգային կեանքին մէջ մեծ դեր մը կը կատարեն։ Ասոնց մասին մեզի հասած տեղեկութիւնները ոչ միայն հետաքրքրական են, այլ եւ շատ օգտակար։ Ասոնք մեզ կը ծանօթացնեն մեր ազգային կեանքի այն կողմերուն հետ, որոնք մինչեւ հիմա մեզ համար անծանօթ էին։ Ասոնք մեզ կը ծանօթացնեն մեր ազգային կեանքի այն կողմերուն հետ, որոնք մինչեւ հիմա մեզ համար անծանօթ էին։

ԶՈՒՏԱՐԱՆՔ

(Ֆրանսերէն «Միջերկրական Հայաստան» անունով)

21 յունուար

Ընդհանուր 1879 թ. օգոստոսեան գոտեպնդութենէն ետքը, երբ Զէյթունի ապստամբութիւնը ճնշուեցաւ, Զէյթունի գաւառակին մէջ ամէն կողմ խաղաղութիւն տիրեց։ Ժողովուրդը սկսաւ իր գործերուն դառնալ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։

Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։

Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։

ԳԱՂՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

(Ֆրանսերէն «Միջերկրական Հայաստան» անունով)

10 փետրուար

Ընդհանուր 1879 թ. օգոստոսեան գոտեպնդութենէն ետքը, երբ Զէյթունի գաւառակին մէջ ամէն կողմ խաղաղութիւն տիրեց։ Ժողովուրդը սկսաւ իր գործերուն դառնալ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։

Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։

Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։ Ամէն կողմ կը տեսնուէր, որ ժողովուրդը կ՚ուզէ ապրիլ, կ՚ուզէ աշխատիլ։

ԴՎՑՈՒՀՉՈՒ

Տիրոյհետ Ղազարեան մը կ՚ուզէ հրատարակել Դվինի մէջ։

ՎԱՂՈՒՑ ՀԱՅՈՑ ՀԱՆԴԷՍ

(Թիֆլիս «ՄԵՆՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ» ՊԱՏԿԵՐԱՏՊԱՐԱՆԻՑ)

տարի 19

ԱՄԵՆ ՆՊԱՏԱԿԱՎՈՐ

Ամենայն հայկազունք, որ ի Վրաստան եւ ի Կովկասեան գաւառս բնակիք, ուրախ լերուք եւ ցնծացէք, զի ահա ձեզ ի տուն Աստուծոյ հրաւիրեալ եմք, եւ ոչ ի տուն մարդկան։ Ուրախ լերուք եւ ցնծացէք, զի ահա ձեզ ի տուն Աստուծոյ հրաւիրեալ եմք, եւ ոչ ի տուն մարդկան։

Ա. Խոհանոցային գործիքներ 42 հատ վ. Մոսկվեցի 41 ր. 40 կ. Տարեգիրք 27 կ. Մ. Պարմանեցի 23 կ. Հ. Երզնկացի 22 կ. Շ. Նարեկացի 22 կ. Ի. Հովհաննէսեան 21 ր. Ս. Մելիքեան 20 կ. Ջ. Նիշանեան 20 կ. Գ. Յարութիւնեան 17 կ. Ջ. Ալամդարեան 17 կ. Ի. Մելիքեան 16 կ. Մ. Աւետեան 15 կ. Ե. Պատկանեան 13 կ. Ե. Աղայեան 12 ր. Ա. Աղասեան 12 ր. Ի. Ալամդարեան 12 ր. Ն. Ալամդարեան 12 ր. Ե. Ալամդարեան 12 ր. Մ. Մելիքեան 12 ր. Ֆ. Ֆորոսեան 12 ր. Գ. Թաւադեան 12 ր. Ա. Պատկանեան 11 ր. Մ. Պատկանեան 11 ր. Տ. Գրիգորեան 10 ր. Ն. Մարգարեան 10 ր. Ա. Ալամդարեան 9 ր. Մ. Ջալալեանց 9 ր. Մ. Ալիքեան 8 ր. Մ. Ջալալեանց 7 ր. Փ. Մուրատեան 7 ր. Մ. Ալամդարեան 6 ր. Ա. Գալուստեան 6 ր. Գ. Ալամդարեան 5 ր. Պ. Ջալալեան 5 ր. Ա. Ալամդարեան 5 ր. Ա. Ալամդարեան 5 ր. Ա. Ալամդար

նոցա քանակութեան սակաւութիւնը:

Նախազահ հայ թատրոնի մասնաժողովի՝

Իվան Ն. Ամատունի:

Թիֆլիզ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Գաղաքային ուսումնարանական մասնաժողովը հասցնում է հասարակաց գիտութեան, որ 1ից սեպտեմբերի Թիֆլիզումիս բացվում են արհեստաւորաց և սկզբնական ուսումնարաններ: Երկուսի մէջ էլ ընդունելութիւնը կ'սկսվի 15ից օգոստոսի: Խնդիրները հասարակ թղթի վերայ, պէտք է տրվին յանուն ուսումնարանական մասնաժողովին քաղաքային վարչութեան հերթական անդամին ամեն օր 10ից մինչև 12 ժամը: Խնդրքի հետ պէտք լինին մետրիքական և ծադկի վկայականները ու ճիշդ որոշած լինի բնակութեան տեղը, փողոցն և տան պոլիցիական №: Տարրական ուսումնարանը ընդունվում են երեխաք 8—14 տարեկան և նրանցից ոչ մի դիտութիւն չէ պահանջվում: Արհեստաւորաց դպրոց մտնողների հասակը կարող է լինել 12—16 տարեկան: Երեխաք պէտք է առաջին կազմուածքի լինին և առաջին դասատուն մտնելու համար դիտենան կրօնից համառօտ հաւատապատում և որքան պատմութիւն, ռուսերէնից կարդալ, գրել և կարդացածը պատմել. հայերից և վրացիներից կ'պահանջվի նոյնը իրանց մայրենի լեզուով. թուաբանութիւնից առաջին չորս գործողութիւնքը և բերանայի լուծումն ամենահասարակ խնդիրների, դիտենալ ժամանակի, դրամների, ծանրութեան և երկայնութեան չափերը և այլն:

***

Երկու չաբաթից աւելի է, որ Թիֆլիզումիս արձրն չկայ և չոքերը չատ սաստիկ են, այնպէս որ ստուէրում 25—30 աստիճան է լինում, որ օդի անմաքրութեան հետ չատ ծանրանում է բնակչաց առողջութեան վերայ:

***

Այսպիսի չոքերի ժամանակ հասարակ ժողովրդեան համար միակ միջոցն է զովանալու կուր գետում լեղնալը, բայց դժբաղդաբար այս էլ, չգիտենք, ուսմ կարգադրութեամբ լեղնալու. ամենից յարմար տեղը Միքայէլեան կամրջի առաջին մեծ աչքի մօտ է, բայց պօլիցիականը միշտ գալիս է և չատ անգամ ծեծելով արգելում է և քշում լեղնողներին: Այդին մտնել արգելում են, որ մաքուր օդ ծծեն և կրումը լեղնալ չեն թողնում, որ զովանան—ինչ անեն խեղճերը, որոնց միշտ հարկաւոր է զովանալ, որպէս զի այս չոքերին աշխատել կարողանան: Մենք զարմանում ենք, որ քաղաքային վարչութիւնը ուշք չէ դարձրել այն հանգամանքի վերայ, որ քաղաքի մէջ մի քանի յարմարաւոր տեղերում դետի մէջ մի քանի վանդակապատ տարածութիւններ որոշէր և ափին էլ տախտակեայ նստարաններ չինել տար, որ խեղճ ժողովուրդը կարող լինէր թէ ապահովութեամբ լեղնալ և թէ հանվելու մաքուր տեղ ունենար: Շատ բարեկարգ քաղաքներում այս հոգսը իւր վերայ է առնում քաղաքի վարչութիւնը, մանաւանդ որ դա մի զգալի ծախք էլ չի պահանջում:

***

Պարսկաստանից «Կէօլնիչէ Ցէյտունգ» գերմանական լրագրին հաղորդում են, որ սովը մեծ նեղութիւն է պատճառում Ատրպատականում և թէ նայն իսկ Թաւրիզում քաղցած ժողովուրդը անպատուութիւններ է արել իրան չհզողին՝ փոխարքային, այնպէս որ բուռն միջոցներ գործ են դրվել կարգ և խաղաղութիւն վերականգնելու համար:

***

«Polijische Corresp» լրագրին կ. Պոլսից գրում են. Հայաստանի բարենորոգման վերաբերութեամբ Բ. Դուռը յայտնում է, որ բարենորոգմանց նպատակով խրկած է առանձին յանձնաժողովներ, սկսել է կազմել ժանդարմերիա և յանձնել է ազգային և օտար սպաներին կազմել կանոնաւորութիւն: Հայ նահանգները կ'բաժանվին հասարակութիւնք (նահիա), իւրաքանչիւր գաւառապետ կ'նշանակվի այն ազգութիւնից, որ բնակչաց մեծամասնութիւն է կազմում, իսկ նորա երկրորդը կ'նշանակվի փոքրամասնութիւնը կազմող ազգութիւնից: Որոչել թուով հասարակութիւնք կ'կազմեն մի դատաստանական նահանգ, նահանգական ատեանը երդուեալներով կ'չրջի գործերը յանցանաց տեղում քննելու համար, որպէս զի դատաստանական գործառնութիւնքը փութով կատարվին: Բացի աղի, ծխախոտի հարկերի և մաքսային արդեանց հարկերի տասն երրորդ մասը գործ կ'դնվի կրթութեան և հասարակաց գործերի համար:

***

Առաջին փոխադրութեան տանող ժամանակներն են.

№ № սերի.	№ № բիլետ	գումար.
1,908	25	200,000
261	18	75,000
17,966	46	40,000
15,851	34	25,000
164	14	10,000
17,324	47	10,000
14,895	25	10,000
5,416	38	8,000
155	13	8,000
17,053	47	8,000
1,556	41	8,000
4,520	35	8,000
16,452	5	5,000
5,526	35	5,000
13,901	47	5,000
5,721	31	5,000
12,410	37	5,000
8,245	32	5,000
10,380	15	5,000
9,858	44	5,000
764	45	1,000
12,723	17	1,000
13,575	46	1,000
14,283	6	1,000
2,919	18	1,000
4,916	48	1,000
11,809	41	1,000
14,393	44	1,000
7,187	41	1,000
9,934	1	1,000
11,065	22	1,000
12,101	36	1,000
10,367	14	1,000
12,341	40	1,000
18,234	19	1,000
3,777	22	1,000
15,162	32	1,000
2,463	27	1,000
411	49	1,000
16,756	5	1,000

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԷՕՆԵԱՆՑ:
Հրատարակիչ Հ. ԷՆՖԻԱՁԵԱՆՑ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻԶԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ քաղաքային խորհրդարանի 1879 թ. սեպտեմբերի 24-ի որոշմամբ, որ հաստատել է նահանգական խորհուրդը քաղաքային դործոց մասին իւր նիստում 12-ին ապրիլի 1880 թ. յայտնում է պանդոկների և խմիչքի ղէղն ծախող խանութների տէրերին, որ 2), 1881 թուականին թիֆլիզում կ'լինի մինչև 200 պանդոկ (դուխան) և խմիչքի ղէղն ծախող խանութ այն տեղերում և թուով, որ յիշած է ներքև դրած ցուցակում: 1), ցուցակում չգրվածտեղերում (բացի այն տեղերից, որ նշանակած են խմիչքի ղէղի հարկի կանոնադր. 315 յօդ.) ոչ ոքին թոյլ չի տրվիլ խմիչքի ղէղ և խանութ կամ պանդոկ բանալ: 3), 1881 թուականին խմիչքի ղէղի խանութ կամ պանդոկ պահել ուզողը պէտք է թեղուտութեան համար խնդիր ներկայացնէ քաղաքային վարչութեան ոչ աւելի ուշ քան մինչև 1-ը նոյեմբերի ներկայ 1880 թ. նշանակելով իւր խնդրի վերայ իւր անունը, հօր անունը, մականունը, իւր կոչումը, փողոցն ու պոլիցիական №-ը տան, ուր կամենում է բանալ խանութը: 4), եթէ որ և է փողոցում պանդոկ բանալ ցանկացողների թիւն աւելի է քան որքան նշանակած է ներքև դրած ցուցակում, տեղերը կ'բաժանվին վիճակով, որոյ գնելու ժամանակը կ'ծանուցուի:

Ահա ցուցակը այն տեղերի, ուր 1881 թ. Թիֆլիզում կ'ծախվի խմիչք փոքր քանակութեամբ (պանդոկներ և խմիչքի խանութներ):

1 ուչաստակում. Գոլովինսկի պրոսպէկտում 5, Ալեքսեևսկի փողոցում 50, Վերատում 3, Արտելներէյսկի բալկում 1, Լաբորատորնի փողոցում 1, Ծղնեի փողոցում 1, Մոսկովսկայա բալկում 1,

Բոլորը է—21:

2-րդ ուչաստակում. Դաւիդովսկայա փողոցում 1, Մթածմնդի փողոցում 1-լ Լաբորատորնայա փողոցում 1, Օվրաժսկայա (խեվին) փողոցում 1, Արսենալնայա փողոցում 1, Կոմենդանտի փողոցում 1, Կոնիւշենայա փողոցում 1, Զավչավաձէի փողոցում 1:

Բոլորը—8:

3-րդ ուչաստակում. Մուխրանսկայա փողոցում 2, Վոդովոզնայա 1, Սապիորնայա 1, Բազարնայա 1, Մագաթովկայա 1, Ինժենեռնայա 1, Վանքի փողոցում 1, Ատամանի փողոց 1, Բարոնսկայա 1:

Բոլորը—10:

4 րդ ուչաստակում. Վոզնեսենսկայա փողոցում 2, Ռուիչևսկայա փողոցում 1, Երևանի հրապարակում 2.

Բոլորը—5:

5-րդ ուչաստակում. Ռոկերիչհանում 2, Ուզինայա փողոցում 1, Վելեամինովսկայա 1, Բագրատիւնովսկայա 1, Սիոնի 1, Բաչմաչնի բլուդ 1, Հայի հրապարակում 1 Նապորնայա փողոցում 1, Երեւաչևմսկայա 1, Վիննի բլուդ (Շիրաչխանայ) 5, Հայոց բազարում (Միջին փողոց) 2:

Բոլորը—18:

6-րդ ուչաստակում. Վորոնցովսկայա փողոցում 7, Բաննայա փողց 5, Ցամոժենսկայա փողց 2, Բոլշայա կրիվայա 2, Երևանի ճանապարհին 7, Օրթաճալայի այգիներում 2:

Բոլորը—25:

7-րդ ուչաստակում. Նաթլուխում 14, Պետրոպաւլովսկայա փողոցում 6, Կալէթի չոսսէյի վերայ 10, Մուխրանսկայա փողոցում 4, Վարդանսկայա փողոցում 2, Լազարեվսկայա փողոցում 5, Արսենալնայա փողոցում 4, Ս. Կարապետի փողոցում 1, Շիրաչխանում 7:

Բոլորը—53:

8-րդ ուչաստակում. Յարդի (սամանի) հրապարակում 3, Պեսկովայա փողոցում (Աղ) 8, Դիսմոնովսկայա 3· Պանասվիչեսկայա 1, Մետեխի զառիվայրում 1:

Բոլորը—16:

9-րդ և 10-րդ ուչաստակներում. Միխայլովսկայա փողոցում 15, Նիկոլայևսկայա հրապարակում 2, Աչալի փողոցում 10, Մոստովայա 1. Ելիսավետինսկայա 9, Վորոնցովի գետեզերում 1, Դիդուբա 2, Նիկոլայևսկայա փողոցում 1, Ալեքսանդրովսկայա փողոցում 3,

Բոլորը—44:

Գումարն է 200:

1—3

Մոզդոկի Հայ օրիորդաց ԳՊՐՈՑԻՆ հարկաւոր է վարժուհի բաւական ձեռնտու պայմաններով:

Յանկացողները թող դիմեն ուսումնարանի հոգաբարձութեան:

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ այս ամառուայ արձակուրդին, ցանկանում է դասեր ունենալ Գօրուց Ախալքալաքը եկող ընտանիքների մէջ. նա կարող է հայոց ծխական և միջնակարգ դպրոցի առաջին և երկրորդ դասատանց համար պատրաստել մանուկներին ռուերէն, գաղղիերէն և հայերէն լեզուներից. ցանկացողը կարող են սովորել և վրացերէն լեզու: Հասցէն է. Ախալքալաք, Հայոց եկեղեցու մօտ, Յակոբ Խուդեանց:

5 – 5

Տփխուս Նորաշէն եկեղեցւոյ ՍՈՒՐԲ ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ օրիորդաց ուսումնարանի հոգաբարձութիւնը, աւարտելով իւրա հրապարակական հարցաքննութիւնը ի 10 յունիսի յայտնում է իւրաքանչիւր, որ այս ուսումնարանումը ի 1-էն առաջիկայ սեպտեմբերի բոլոր չքաւոր ծնողաց օրիորդները կընդունվին ձրի համաձայն օրադրի նորա ի 15 անցեալ մարտի, ուսելով նոցանից ուսուցչական չքաւորացն և ուսումնական պիտոյք, և համաձայով այսուհետև այս դպրոցը ձրիավարժ ուսումնարան, դադարեցնում է բոլորովին Թոշակառութիւն նր:

Հերթակալ Գր. Իզմիրեանց:

Պատրաստվում է «պատրաստութեան համար «ՉԷՏԵՐԴՕՆԻ ԺԱՌԱՆԳԸ» վէպի հայ թարգմանութիւնը, որ պատկերազարդ կ'լինի և բաղկացած 350—400 երեսից: Բայց այսպիսի մեծատառոր գիրք տպագրելու միջոցներից զուրկ լինելով՝ պատիւ ունիմ յայտնել հասարակութեան, որ ստորագրութիւն է բացած դորա համար, օրինակի գին նշանակելով 4 ռուբլի, մինչդեռ այլ լեզուների թարգմանութիւնքն 2 ռուբլի և աւելի արժեն: Ստորագրութիւնն ընդունվում է զանազան անձանց, հայ գրավաճառների և ինձ մօտ:

Յարութիւն սարկ. Ագանեանց (Առաքելեանց):

4—5

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Մէկ կամ երկու հոգւոյ բաղձանքն ու տրտունջը չէր որ ինչո՞ւ համար ազգերնուս մէջ, որ գրեթէ ամէն ծագկալ լեզուաց գերականութիւն ու բարգիրք ունի, գերմաներէն լեզուի բառգիրք մ'ալ ի լոյս չ'ընծայուիր. որուն կարևորութիւնն ամէն ուսումնասէր անձինք, բայց ամենէն աւելի Աստուծոյ տէրութեան տահմանակից գաւառներուն մէջ բնակող հայազգիք կը ճանչնան ու կը զգան: Այս բարեփափաք բաղձանքը լեցընելու և տրտունջը վերցընելու բախտը ժամանակը մեր չ. Աւետիք վ. Կոչուածին պահեր է, որն որ անխոնջ աշխատութեամբ այս գործքին ա. հատորն ի գլուխ հանած է. այսինքն՝ գերմաներէն հայերէն մասը: Այս աշխատասիրութիւնը որչափ ալ գիրքով պզտիկ է, սակայն իր մէջը գերմաներէն գրաւոր լեզուի ամէնբառերը կը պարունակէ: Հետևնակը՝ բնութեան եղանակին և ուրիշ կարևորաց վրայ գրքին յառաջաբանութեանը մէջ խօսին իրեն վերապահած ըլլալով, մեր Տպարանը հոս տպագրութիւնը փութացընելու և ապահովցընելու դիտմամբ բաժանորդութեան պայմանները յառաջ կը բերէ ու կը հրաւիրէ ազգերնուս յառաջացման փոթ ունեցող անձինքն որ հաճին անոր բաժանորդուիլ:

Բաժանորդութեան պայմանները.

Ա. Տպարանը իր կողմանէ կը խոստանայ որ երրորդ բաւականի (այսինքն 500) բաժանորդիալք գըտնուին, անմիջապէս գործքին տպագրութիւնը կը սկսի. Ջանալով որ գիրքը դիւրընթեռնլի, ախորժ մաքուր ու թուղթն ազէկ ըլլայ:

Բ. Մեր դիւրատար գաղղիերէն բառգրքին դիւրով ու մաքուր թղթով տպուած թղթակամ գրքին գինն է, 10 ֆրանգ բաժանորդուողներուն համար միայն: Իսկ բաժանորդ չլլլողներուն համար, սովորութեան հետամատ գինը կը բարձրանայ:

Գ. Բաժանորդողներն իրենց տպահովութեանը համար կընդունին Մըխիթարեան Միաբանութեան Տպարանէն հաստատութեան թուղթ կամ կտրօն մը:

Թիֆլիզից և այլ. հայաբնակ քաղաքներից ցանկացողները թող դիմեն Թիֆլիզ Յարութիւն սարկաւագ Աղանեանցին (Առաքելեանց):

Տպարանին հասցէն է.

An die Hochwürdige
Mechitharisten-Congregation
Vien
Mechitharistengasse 4

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ ТИФЛИСЪ 4-го ІЮЛЯ 1880 г. Типографія Акц. Эфіаджянцъ и К-о

Տուն բժշկապետ Մ. Ռոտինեանց: